

Rättsavdelningen
Jesper Dahl
jesper.dahl@socialstyrelsen.se

Regeringskansliet
Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Socialstyrelsens yttrande över betänkandet Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans (SOU 2023:9)

Socialdepartementets diarienummer: S2023/00990

Socialstyrelsen tillstyrker de förslag som avser att

- kommunerna ska fortsätta att utföra personlig assistans om den enskilde begär det (4.5.5),
- bibehålla kommunens kompletterande ansvar för den enskildes insatser (4.5.6),
- följa upp och utvärdera effekterna av ett samlat statligt huvudmannaskap för personlig assistans (4.5.8),
- den kvalifikation för personlig assistans som gäller i dag behålls (5.3.1),
- förbättra möjligheterna till uppföljning och insyn (7.5.3-4) och att
- öka samverkan och anmälnings- och uppgiftsskyldighet mellan de olika aktörerna (4.5.6 och 7.5.4).

Socialstyrelsen har inget att erinra mot förslaget att staten ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans (4.5).

Socialstyrelsen tillstyrker förslagen att förtydliga i LSS vad som avses med god kvalitet och att ge Socialstyrelsen i uppdrag att främja att personlig assistans utförs med god kvalitet. Socialstyrelsen avstyrker förslaget att ändra i instruktionen till Socialstyrelsen (7.5.2).

4.5 Staten ska vara ensam huvudman för insatsen personlig assistans

Socialstyrelsen har inget att erinra mot förslaget att staten ska ha ett samlat huvudmannaskap för beslut om och finansiering av insatsen personlig assistans. Myndigheten bedömer att ett statligt huvudmannaskap kan komma att leda till ökad likvärdighet över landet och ökad stabilitet och legitimitet för insatsen och systemet. Ett samlat huvudmannaskap kan också göra systemet tydligare och mer förutsägbart för den enskilde. Det finns även fördelar med att samma huvudman ansvarar för både beslut och finansiering av insatsen. Socialstyrelsen bedö-

mer vidare att de risker som finns med ett statligt huvudmannaskap och som utredningen påtalat kan komma att minskas genom de övriga förslag som utredningen lämnar. Det gäller exempelvis förslaget om kommunernas ansvar att följa upp om de personer som har assistansersättning har behov av kompletterande insatser från kommunen.

Det är samtidigt svårt att fullt ut överblicka konsekvenserna av utredningens förslag. Det är därför av särskild vikt att eventuella förändringar som genomförs med anledning av förslagen noga följs upp för att säkerställa att de bidrar till att stärka den enskildes rättssäkerhet och insatsens kvalitet. Det gäller exempelvis konsekvenser för de personer som inte har kapacitet att agera arbetsgivare/arbetsledare och styra över sin assistans själva. Det gäller även kommunernas förutsättningar att fortsätta uppfylla sitt ansvar att utföra personlig assistans när den enskilde begär det även efter förändringen av huvudmannaskapet. Det är även viktigt att efter genomförda förändringar följa att förutsättningarna för att beviljas insatsen inte försämrats och att personer som redan är beviljade insatsen inte blir av denna med till följd av övergången till ett statligt huvudmannaskap.

7.5.2 Ett förtydligande av god kvalitet i personlig assistans

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget att förtydliga i LSS vad som avses med god kvalitet. God kvalitet innefattar dock mer än självbestämmande, exempelvis kompetens hos personalen och förhållningssätt i arbetet. För att säkra en god kvalitet i insatsen behöver utföraren också ge assistansanvändaren förutsättningar att utöva sitt självbestämmande.

Socialstyrelsen tillstyrker förslaget att myndigheten får i uppgift att främja att personlig assistans utförs med god kvalitet och att den enskilde får den assistans som denne har behov av. Socialstyrelsen avstyrker dock förslaget att ändra i myndighetens instruktion och bedömer att det är tillräckligt att regeringen ger myndigheten ett särskilt uppdrag att främja god kvalitet vid utförande av den personliga assistansen. Myndigheten konstaterar att förutsättningarna att nå ut med kunskap till utförare av assistans och assistansberättigade är ett komplicerat och krävande uppdrag när man ser till antalet utförare och deras olika förutsättningar. Det stora antalet personliga assistenter och personalomsättning försvårar uppdraget ytterligare. Socialstyrelsen har redan tagit fram en webutbildning och kunskapsstöd för personliga assistenter men det har hittills varit svårt att få målgruppen att tillgodogöra sig kunskapen. Det utökade uppdraget kräver därför sannolikt omfattande och återkommande insatser för implementering av kunskapsstöd och utbildningar med fokus på en enskild insats som svårigen ryms inom det nuvarande förvaltningsanslaget.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Olivia Wigzell. I den slutliga handläggningen har avdelningscheferna Pär Ödman, Sabina Orstam och Natalia Borg samt tillförordnade enhetschefen Katrin Westlund deltagit. Juristen Jesper Dahl har varit föredragande.

SOCIALSTYRELSEN

Olivia Wigzell

Jesper Dahl